

TAYİNAT ARKEOLOJİ PROJESİ
2006 MEVSİMİ RAPORU

[Yayınlamak için değildir]

Prof. Timothy P. Harrison
Yakın ve Orta Doğu Medeniyetleri Bölümü
Toronto Üniversitesi
4 Bancroft Avenue
Toronto, ON, M5S 1C1
KANADA
tim.harrison@utoronto.ca

1 Kasım, 2006

GİRİŞ

Tayinat Arkeolojik Projesi (TAP), eski çağda Yakın Doğu'daki kentsel kurumların tarihi gelişimini ve ilk kent toplumlarının ortaya çıkışını incelemeyi amaçlayan, ve halen devam etmekte olan bölgesel araştırmanın bir parçasıdır. TAP, 1995'ten beri Türkiye'nin güneydoğusunda bulunan Amik Ovası'ndaki arkeolojik incelemelerin sistematik olarak belgelenmesini sağlayan Amuk Vadisi Bölgesel Projesi (AVRP) çerçevesinde tasarlanmıştır. Tamamiyle bölgesel olan bu proje, ki Yakın Doğu Arkeolojisinde böyle bölgesel projeler hala çok az bulunmaktadır, yeryüzünün bu bölgesinde çok eski zamanlarda ortaya çıkan ilk kentsel toplumların geliştirdikleri kompleks sosyal, ekonomik ve politik kurumların araştırılmasında çok ölçekli bir yaklaşımın kolaylaştırılmasını amaçlamaktadır. İlk olarak 1930'larda Şikago Üniversitesi Heyetinin araştırmaları sayesinde de anlaşıldığı gibi Tayinat'ta Neo-Hitit/Luwia başkenti Kunulua'nın önemli kalıntıları bulunmaktadır. TAP incelemeleri, AVRP'nin belirlemiş olduğu geniş bölgesel perspektif dahilinde Amik ovasında, Asi Irmağının kuzey kıvrımının hemen doğusunda yer alan bu önemli yerleşim merkezindeki arkeolojik kalıntıları belgelemek amacıyla başlatılmıştır.

TAP, Tell Ta'yinat'ın büyüklüğü ve önemi nedeniyle, bu alanda korunan arkeolojik kayıtların sistematik ve tam olarak belgelenmesine adanacak uzun vadeli bir proje olarak tasarlanmış ve başlatılmıştır. Bu mevkide korunan arkeolojik kalıntıların çokluğuna bakılırsa, koruma çalışmaları da projede önemli bir yer tutacaktır. Dahası, bu kalıntılar, iki projeyi kapsamlı bir monoğraf serisi halinde bütünleştirecek nihai bir rapor oluşturmak üzere orijinal Şikago kazıları ile bağdaştırılacaktır.

TAP'ın bulunduğumuz aşamadaki hedefleri, (1) bilgisayarda (GIS yazılım teknolojilerini kullanarak) mevkinin yerleşim alanı parametrelerini ve topoğrafyasını açıkça tanımlayan ana haritanın çıkarılması, (2) mevkideki görünür tüm arkeolojik kalıntıların belgelenmesi, (3) çok sayıda ölçülebilir yüzey kalıntılarının toplanarak mevkinin yerleşim tarihçesinin belgelenmesi, (4) uzaktan algılamalı teknoloji (hem uydu görüntüleri hem de zeminaltı araştırma teknikleri) kullanılarak yüzey altındaki kalıntıların belgelenmesi, (5) alt höyükte kapsamlı bir örnekleme çalışmasının başlatılması, (6) hedeflenen kazılara başlanması, (7) kazı alanında değişik yerleşim dönemlerine ait paleobotanik, hayvansal, seramik ve diğer yüzey kalıntılarının toplanıp birleştirilmesi (8) yukarıda adı geçen projenin daha geniş kapsamlı amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olan ayrıntılı bölgesel kıyaslamaları mümkün kılacak mimari ve eski eser kayıtlarını kapsamlı bir veri tabanında birleştirmek olarak sayılabilir.

İlk üç hedef, AVRP araştırmasının bir parçası olarak yürütülen kazı mevsimlerinin odak noktasıydı. Yüzey artefaktları (#3) ve mimari araştırmalar (#2) 1999'da tamamlandı ve topoğrafya araştırması (#1) da 2001'de bitirildi. 2002 ve 2003 mevsimleri özellikle uzaktan algılamalı tetkiklerle yapılan araştırmalara ayrılmıştır (proje hedefi #4). 2004 mevsimi, öncelikle alt höyükteki örnekleme programının (proje hedefi #5), ve üst höyükteki kazı çalışmalarının başlatılmasına (proje hedefi #6) ayrılmıştır (bu kazı mevsimlerinin ayrıntıları için lütfen *Araştırma Sonuçları Toplantısı* ile yayınlanmış raporlara bakınız). Ayrıca, bu dönem boyunca, Antakya Müzesinde korunma altında olan koleksiyon ve topoğrafik ve mimari kayıtlarla, Tell Ta'yinat'ta geçmişte ve süregelen saha

çalışmalarından elde edilen eser kayıtlarını birleştirecek kapsamlı bir veri tabanı oluşturmak üzere çalışmalara başlanmıştır (proje hedefi #8). 2005 mevsiminde, 2004 yılında başlatılan kazılar genişletildi (proje hedefi #6) ve alt höyükte uzaktan algılamalı araştırmalar ile örnekleme çalışmaları yapıldı (proje hedefi #5).

2006 çalışmaları 14 Haziran ile 31 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirildi ve geçen iki senede yapılan saha araştırmalarına devam edildi. Araştırma kıdemli ekibi Dr. Timothy Harrison (Proje Direktörü), Dr. Jack Dessel (Tennessee Üniversitesinden), Dr. David Lipovitch (Zooarkeolog, Toronto Üniversitesi), Dr. Hatice Pamir (Mustafa Kemal Üniversitesi), Dr. Laurence Pavlish (Jeoarkeolog, Toronto Üniversitesi), Dr. Stephen Batiuk (Kıdemli Saha Arkeoloğu), Dr. Heather Snow (Kıdemli Laboratuvar Amiri), Susan Harrison (Fotoğrafçı), Fiona Haughey (Nesne Ressamı), Julie Unruh (Konservatör), Andrea Onodi (Paleobotanist), Adam Aja (Saha 56 Amiri), Elif Denel (Saha 66 Amiri), Brian Janeway (Saha 55 Amiri), James Osborne (45 ve 46'ıncı Sahalar Amiri), Elif Ünlü (Saha 56 Amiri) ve Lynn Welton (34 ve 77'inci Sahalar Amiri) 'den oluşmuştur. Ayrıca projeye, Bilkent Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Toronto Üniversitesi ve Venedik Üniversitesi'nden yedi arkeoloji öğrencisi katılmıştır. Antakya Arkeoloji Müzesinden Bay Ömer Çelik, Müzeler ve Eski Eserler Dairesi adına hükümet temsilciliğini yapmıştır.

2006 KAZILARI

2006 sezonunun başlıca amaçları; (1) Alan I'deki Erken Demir Çağı seviyelerinde kazılara devam etmek, (2) 2005'te başlatılan Alan II'deki Erken Demir II seviyelerindeki sondajları genişletmek, (3) Alanın Güney Batı köşesindeki Erken Bronz Çağı kalıntılarının bulunacağı tahmin edilen bölgede (Alan III) (**Resim 1**) yeni bir sondaj açmak, ve (4) Aşağı höyükteki sondaj programına ve uzaktan algılama araştırmalarına devam etmektir.

Alan I araştırmaları

Alan I'de yapılan 2006 kazılarında, 2004'te başlatılan ve 2005'te dört adet 10x10 m'lik parsellerle genişletilen (G4.55, G4.56, G4.65 ve G4.66) bölgelerde araştırmalara devam edildi (**Resim 2**). Neticede, Alan I'de 2004'ten 2006 yıllarına kadar yapılan kazılar sonucu yedi adet belirgin stratigrafik Alan Katmanı (FP) tanımlandı ve öncelikle sıralanan katmanların (FP 3-6) Erken Demir Çağına kadar uzandığı saptandı

Parsel G4.55

2006 yılında G4.55 (**Resim 3**) parselinde yapılan kazılar geriye kalan Erken Demir Çağı malzemesinin açığa çıkarılması amacıyla üçüncü mevsimine girdi. Bununla beraber, G4.55, FP7 parselinde karşılaşılan en eski dönem, EB IV (Amuk J Dönemi), parselin batısındaki sınırlı bir alan olan G4.55:92 çukuru'nun tabanında tesadüfen yapılan sondaj neticesinde bulundu. G4.55:106 ve 108 Toprak Katmanları da bu döneme ait olabilir. G4.55:92 ve 100 numaralı Çukurların güney yüzünde görülen duvar kısımlarının FP 7'ye ait olması çok olasıdır.

Maalesef, mimari kalıntı olarak FP 6 ile ilgi kurabileceğimiz çok az delil var. 2004 kazıları Bina II'nin kuzey duvarı altından ileri uzanan küçük bir duvarı (G4.55:29) ortaya

çıkardı, ve 2005 mevsimi genellikle FP 6 katmanlarına ulaşamadı. 2006 parseli ile 2004 hendeği'nin tabanı arasında yaklaşık 20 cm toprak kaldı, bu nedenle FP 6 mimarisine ait dikkate değer bir bulgu ümidi son derece azdır. G4.55:100 Çukuru, her ikisi de FP 5'e atfedilen, G4.55:84 Toprak Katmanı ve G4.55:83 Duvarı ile tamamen kapatılmıştır, bu sebeple burası bu güne kadar yapılan kazılarla bulunan en eski Demir I mevkii olmuş olabilir. G4.55:109 Sondajı aynı zamanda FP 5'e ait olan G4.55:99 Duvarı'nın altında kalan FP 6'ya ait olabilir. Eğer böyle bir faz'ın varlığı kabul edilebilirse, FP 6'ya ait kalıntılar o kadar azdır ki kalıntıların sanal olarak inşa edilmesi dahi mümkün değildir.

G4.55 Parselinde en iyi muhafaza edilmiş mimari kalıntıların FP 5'te bulunduğu söylenebilir. G4.55:77 Duvarı G4.55:15 Duvarı tarafından kesilmiş, böylece her iki faz arasındaki önemli ilişkiyi belirlemiştir. G4.55:77 Duvarı bir zamanlar G4.55:83 Duvar'ına bağlanmış olabilir, ancak, tıpkı G4.55:62-65 Duvar Parçalarında olduğu gibi, G4.55:37 Çukuru yapının o kısmını kesmiştir. Bunlar sonradan çağdaş yapılar olan G4.55:85, Kül Katmanı G4.55:82, G4.55:75 ve 75 Yüzeyleri tarafından kapatılmıştır. Bunlar parselin doğu yarısını örten Kül Katmanı G4.55:107 ile aynı seviyededirler. Maalesef bunlar G4.55:94 Hendeği ile kesilmiş olup doğrudan bir stratiğrafik bağlantı kurulabilmesini engellemiştir.

2006 kazıları, parselin doğu yarısında küçük fakat önemli sayılabilecek sayıda FP 5 özelliklerini ortaya çıkartmıştır. İşlevi tam manasıya anlaşılamayan sıvalı bir yüzey (G4.55:97), Duvar G4.55:15'in tam altındaki alanı kaplamaktadır. Bu yüzeyin Ambar G4.55:110 ile ilgili olduğunu düşünmek çok caziptir. Ancak, sıvalı yüzeyin bulunduğu katmana göre bunun o alandaki başka bir alt-faz'a ait olmuş olabileceği düşünülebilir.

FP 5'in ana yüzeyi olan Kül Yüzeyi G4.55:107 Parsel 55'in bir çok kısmında mevcuttur. G4.55:99 Duvarı'nın ve Tekstil Haznesi G4.55:110 'un karşısında olup Nari Toprak Katmanı G4.55:103'e dahildir. Aynı zamanda doğu kesimde ve kuzey kesimin kazılmamış kısımlarında da görülebilir. G4.55:79, 75, 82, 85, ve 87 Yüzeyleri bu katmanla ilintilidir ve komşu Parseller olan 56 ve 65 içerisinde de bulmak mümkündür. G4.55:107 Yüzeyi G4.55:99 Duvarı'nın güneyinde görülmemekle beraber, sıkıştırılmış gri çamur tuğla Yüzey G4.55:87 bununla hemzamandır ve burada da komşu parsellerde (özellikle G4.56:87 ve 66:21) görülen yanma ve tahribe ait benzer deliller bulunmaktadır. 56 numaralı Parsel'le ilişki kuran diğer bir delil G4.55:99 Duvarıdır, ki bu duvar G4.56:67 ile yaklaşık aynı hizadadır. G4.56:67 pek belirgin olmamakla ve sadece kazılmamış batı kısımda görülebilmekle beraber seviye, büyüklük, ve tuğla rengi açılarından G4.55:99 Duvarı'nın alt sırasına benzemektedir.

Bu alanda FP 5 yerleşiminin niteliğini anlamak açısından bize bir anahtar olabilecek ilginç bulgulardan birisi de 70 x 40 cm' lik küçük bir yapıdır. Başlangıçta anlaşılamamış olmasına rağmen sonradan bu yapının G4.55:99 Duvarının kuzey yüzüne yapışık olduğu anlaşılmış, ancak bu duvarın o noktanın batısında devam ettiği tespit edilememiştir. G4.55:110 Tekstil Ambarında bulunan beş adet kilden yapılmış halka ağırlıkların yanısıra, aynı yapıdan kısa bir yarı çap mesafede G4.55: 75, 79 ve 107 yi içerisine alan bölgede on altı adet halka ağırlık daha bulunmuştur (**Resim 4**). Bulunanlar arasında bir kaç sargı mili de vardır. Bu kalıntılar tekstil imalatına delil teşkil etmekte olup ve 66'ncı Parseldeki bulguları tamamlayıcı niteliktedirler.

G4.55:15 Duvarı FP 4'e atfedilen en önemli özelliği temsil eder. Uzun müzakerelerden sonra plânda görülebilen çamur tuğlaların garip düzenlenişi zamanın inşaatçıları tarafından kullanılan bir metod olduğu kanaatine varılmıştır; bunlar daha önceki G4.55:77 Duvarı ve Toprak Katmanı G4.55:47 kalıntılarını kesmişlerdir. G4.55:15 Duvarı ise Bina II (G4.55:61) nin güney duvarı temel çukuru için kesilmiştir. En altta kalan tuğlaların sonradan yapılan temel hendeğine yalıtım için konulan kısmen görülebilen beyaz pitolitik malzeme üzerine yerleştirilmiş olduğu görülmüştür. G4.55:15 Duvarı'nın işlevi bilinmiyor, zira duvar stratigrafik olarak içine yerleştirildiği malzeme ile izole edilmiştir. G4.55:15 Duvarına ait olup olmadıkları kesin olmamakla beraber sonradan kaplanmış iki yüzey (G4.55:73=78) FP 4'e ait olarak gösterilmiştir. Muhtelif dolgu katmanları da FP 4'e atfedilmiştir ancak hiçbir başka mimari yapının bununla ilgisi olduğu kesin olarak söylenemez. G4.55:15 Duvarı'nın doğu ve batısındaki alanların açık bir bahçenin parçaları olması muhtemeldir.

2006 mevsiminde, genel olarak bir seri büyük çukurlardan ibaret olan, Alan Fazı 3 (FP 3), G4.55:88, 90, 112, 114 ve 116 numaralı ilâve çukurları ortaya çıkardı. Son Demir Çağı alan fazı (Bina II kompleksiyle ilgili) FP 2'nin kalıntıları büyük ölçüde 2005 mevsiminde ortaya çıkartılmıştı. Parsel G4.55'teki kazı çalışmalarını kolaylaştırmak amacıyla mevsimin başında bu fazla ilgili kalıntılar parselin güney yarısından tamamen kaldırıldı, daha iyi muhafaza olmuş olan kuzey yarıdakiler yerinde bırakıldı.

Parsel G4.56

2006 yılında G4.56 (**Resim 5**) Parseli üçüncü kazı mevsimini geçirdi. 2004 mevsiminde yapılan kazılar parselin kuzeyinde daha derine inen sondajlar sonucu, 1) güney alt bölümü, 2) (Demir Çağı I olarak tesbit edilen) "Oda 1" adı verilen mahallin kuzey kısmını, ki burası 2005 mevsiminde parselin güney kısmında yapılan kazıları yönlendirdi, 3) 2006 mevsiminde daha güneye gittiği izlenen bir Taş Platform'u (G4.56:20), ortaya çıkarttı.

Mevsimin kapanışına yakın günlerde, 2004 ve 2005'te ortaya çıkartılan daha fazla yapısal tutarlılığı olan sonraki alt-fazlardan daha önce bir tarihe rastlayan sadece birkaç özellik ile karşılaşıldı. Bunların içinde Toprak Katmanı G4.56:88 ve G4.56:152 Duvarı ve bir etiketlenmemiş ancak sonradan G4.56:117 çukurunda ortaya çıkan duvar vardır. Bunlar geçici olarak FP 6'ya atfedildi.

2006 mevsiminde G4.56 da karşılaşılan FP 5 kalıntıları iki alt faza bölündü. Bu iki alt fazın en eskisi FP 5b bu parselde en iyi korunmuş ve en belirgin mimari fazlardan birisidiydi. Parselin kuzeybatı kısmında Oda 1 adı verilen (2005'te tanımlandığı üzere) yapı bulundu (G4.56:23, 66-68 Duvarları ve iç özellikleri G4.56:76-77 ve 31 [2006'da kazı yapılmadı]). Binanın batı yüzü parselin kazılmamış batı yanı tarafından kapalı olduğundan gözükmemektedir ve komşu Parsel G4.55'e uzanmaz. G4.56:67 ile yaklaşık aynı hizada olan bir çapraz duvar (G4.55:99), Parsel G4.55 mimarisinin batıya olan geçici ilişkisini gösterebilir. Bu duvarın küçük bir kısmı batıdaki kazılmamış alanda gözükebilir, ancak planda kazılmamış alan'ın üstü boyunca henüz görülmemektedir. G4.55:99'u örten G4.55:107 Yüzeyi aynı şekilde kazılmamış alanda saklı olup G4.56:66 Duvarını da örtmüş olabilir. Dikkate değer diğer bir husus ta Oda 1'in olağan dışı kalınlıktaki batı duvarıdır

(G4.56:66), bu da bize ya iki birbirine paralel duvar olduğu ya da sonradan yapılmış bir bina olduğunu düşündürmektedir. Ya her iki duvar da girift biçimde yarım ve tam boyutlu tuğlalarla örülmüştür (lider ve uzatan tekniği kullanılarak), ya da dar en (özellikle G4.56:68 Duvar'ında görüldüğü gibi) sonradan yapılan bir inşaatla kesilmiş veya aynı duvar hizasında yenisi inşa edilmiştir.

Maalesef Oda 1'in güneyinde herhangi bir yüzey bulunamadı. Toprak Katmanı G4.56:151, önemli miktarda kül, mangal kömürü, ve yanmış çamur tuğla parçaları ile bir yüzeyin karakteristiğini temsil edebilir. Buna benzer mahal ilk defa güneyde Parsel G4.66'da G4.66:66 (=G4.65:17-18, 327?) olarak tesbit edildi ve bu ilgili mahalli komşu parsellerdeki aynı fazdan olan mahallerle birleştirebilir. G4.56'nın güney batı köşesinde büyük bir höyükte ve parça parça G4.56:151 alanında yanmış moloz görüldü. Parselin güney batı köşesindeki (henüz kazılmamış) hendek bu seviyeyi kesebilir, aynı zamanda burada mevcut ince dolgu malzemesi (G4.56:127-128) ortaya çıkabilecek herhangi bir yüzey kalıntısını gizleyebilir.

Parsel G4.56'nın güneybatı kısmı kuzeyde Oda 1'in güney duvarı (G4.56:67) doğuda ise G4.56:91 Duvarı ile belirlenmiştir. Doğudaki alan bir dış saha, muhtemelen bir avlu, olmuş olabilir, küllü katmerli tabakalı bir moloz yığını ve kemik parçaları buranın dahili bir alan olamayacağı intibasını veriyor. Bu alanın harici bir alan olduğu FP 5 ve 4 boyunca değişmedi. Duvar G4.56:91'in, duvarın doğusuna kadar uzanan Toprak Katmanı G4.56:148 meyilinin üzerine inşa edildiği görülmektedir. Duvar G4.56:91'in kuzeyinde (muhtemelen inşa edilmeden önce) bir Direk çukuru (G4.56:156 dolgu maddesi G4.56:156 ile) kazılmış. Dolgu G4.56:148'in üzerinde düşen meyilli bir Yüzey (G4.56:95=G4.56:113) ve bir seri küllü tabakalar oluşturarak parselin güneydoğu köşesinden (=G4.56:140, Dolgu G4.56:147'yi örten) parselin güney kısmı boyunca ve Duvar G4.56:91'in kuzey ucu ile Duvar G4.56:146'nın güney ucu arasından geçmektedir. Duvar G4.56:146 duvar G4.56:145'e bir dik açıyla bağlanarak Oda 1'in doğu duvarıyla (G4.56:68) birleşir. G4.56:145 ve 146'nın yaklaşık 1 m genişliğinde küçük ve dar bir oda oluşturduğu görülüyor. Her iki duvarın tuğlalarını tek tek ayırt etmek güç olmasına rağmen imal edildikleri malzemenin farklı oluşu nedeniyle çevredeki dolgu malzemesinden farklı oldukları görülebiliyordu. Bu odanın işlevi halen belirsiz, içinde henüz bir tabana ulaşılamadı.

Bir pişirme tesisatı, veya Ocak (G4.56:129), G4.56:95'in en üst tabakasının üstünde kazılarak ortaya çıkartıldı. Bu tesisatın bir kesitinde daha önce G4.56:129 bölgesinde yapılmış bir başka ocağın varlığı ortaya çıktı. Buradaki ateşlerden çıkan küllerin yüzeyin kaplanmasında rol oynamış olması mümkün gözüküyor. En azından yüzey kaplamalardan bir tanesi alanın kuzey kısmındaki G4.56:149 çukurunu (Dolgu G4.56:150) kaplamış. Çukur G4.56:160 (Dolgu G4.56:161) G4.56:95 Yüzeyini, Duvar G4.56:91'in doğusunda kesmiştir. G4.56:95'in alt tabakalarında bakır alaşımdan bir ok ucu (TT06.G4.56:143) bulunmuştur. FP 5b de bulunan çömlekler ısrarlı bir şekilde Erken Demir I'e işaret etmekte olup çoğunlukla boyalı olarak çıkmıştır.

FP 5b mimarisi FP 5a'da genellikle korunmuştu. Parselin doğu yarısındaki dolgu malzemesi birikimi, bir yüzey ve yeni birkaç tane çukurun ortaya çıkmasıyla değişikliğe uğramıştı (**Resim 6**). Dolgu G4.56:119 (=G4.56:94) Yüzey G4.56:95 üzerinde birikmişti.

Parselin kuzeydoğusu Dolgu G4.56:141 ile kaplanmış ve üzerinde G4.56:133 Yüzey'i görülmüştür. G4.56:133 Yüzeyi'nin Oda 1'e kadar ya da buraya yaslanmış G4.56:145-146 Bölümüne uzanıp uzanmadığı belli değildir, zira bağlantılar yakın zamanda meydana gelen tahribat ve 2005 yılında yapılan G4.56:82 kazısıyla koparılmıştır. G4.56:119 Dolgusu'nun daha üstünde başka bir yüzey bulunmamıştır, çünkü burada olmuş olabilecek herhangi bir yüzey Bina II'nin (FP 2) güney duvarı temel çukurlarıyla kesilmiş olabilir. Yüzey G4.56:133'ün en üst kaplaması bir Direk Çukuru (G4.56:136, dolgu maddesi G4.56:137 ile birlikte) tarafından kesilmiştir, ancak diğer iki Çukur (G4.56:142 [Dolgusu G4.56:132] ve G4.56:134 [Dolgusu G4.56:135]) yüzeyin üst kaplaması ile örtülmüştür. Çukur G4.56:142'nin profili çan şeklinde olup tabanı sıvalıdır. Yanları düz olan G4.56:134 Çukuru'nun tabanı beyaz renkli sıva ile kaplıdır ve kenarları içeriye doğru bükülmüş olarak bulunmuştur. Çukurun dibinde bulunan malzeme yanmıştır. Bu malzeme yüzdürüldüğünde yüksek konsantrasyonlu arpa tanelerine rastlandı. Bu sebeple G4.56:134'ün bir hububat silosu olduğu kanaati ortaya çıkmıştır.

Bu FP'ye ait diğer bir olağan dışı özellik te parselin güneydoğusunda kısmen kazılmıştır. Yaklaşık Doğu-Batı oriyantasyonlu büyük oval bir Çukur (G4.56:144 [Dolgusu G4.56:138]) olarak gözükmemektedir ve bir yeraltı çamur-tuğla bölme (G4.56:159) yapmak için kesilmiştir. Halen sadece çukurun kuzeybatı kısmı ve buradaki bölme/tesisat kazılmıştır. Doğu yarısı doğu kısımdaki kazılmamış alana uzanmaktadır. Tesisat G4.56:159 bir dik dörtgen yapı olup ince çamur-tuğla duvarları vardır. Kuzey duvar Çukur G4.56:144'ün uzun kenarına yaslanmıştır, ancak çukurun batı kenarına varmadan dönüş yaptığı görülmektedir. Kuzey-güney istikametindeki batı duvarının birkaç sıra tuğlası daha sonra gelen güney kısımda görülmüştür. Tesisatın tabanına bu mevsimde ulaşamadı, ancak tesisatın açığa çıkmış en alt seviyelerinde, dikkate değer miktarda kül, mangal kömürü, ve moloz görülebilmektedir. Çukurun dolgusu çok miktarda kül ve az yanmış tuğlala parçalarından oluşmuştur, bu da çökmüş olan tesisatın bir kısmı olmuş olabilir. Tesisatın kuzey duvarının en alt açığa çıkmış kısmının iç tarafının yanık olduğu görülmüştür. Bu tesisatın fonksiyonunun ne olduğu halen belli değildir, ancak bir çömlek fırını olduğu kanaatine varmak mümkündür; bununla beraber çukurun dolgusundan herhangi bir seramik parça veya artık malzeme çıkmamıştır.

Yine Oda 1'de belirgin bir yüzey bulunamamıştır. G4.56:127 ve 128 numaralı Dolgular FP 5b Üst Toprak Katmanı G4.56:151'in üzerinde görülmüşlerdir. Çökmüş Taş Tesisat G4.56:83 gelişi güzel G4.56:127 üzerine dağılmıştır, taşların arasına dağılmış çok miktarda kırık çömlek vardır. Bu tesisat orijinal fonksiyonu belirlenemedi. Birçok taş nesne ikinci el kullanımında olup bunlar arasında bulunan kırılmış bazalt öğütücüler ve yatak taşları (TT06.G4.56:84-89) tesisatın içine gömülmüştür. Dolgu G4.56:87 (=G4.56:122) Dolgu G4.56:127 ve 128'i tamamen G4.56:83'ü ise kısmen örtmüştür. En alttaki taşlar Üst Toprak tabakası G4.56:151 içine bir az gömülmüştür. G4.56:153 Çukuru (Dolgu G4.56:154), G4.56:68 Duvarının hemen güneyinde bulunmuş ve hatta Duvar G4.56:67'nin güney yüzünü yalamıştır. Tesisat yaklaşık 20 cm kalınlığında tuğla malzeme ile kaplanmış olabilir. Bu alanda bulunan daha sonraki yüzeyler Bina II kompleksine ait temel hendekleri veya yakın zamanda açılan çukurlar tarafından tahrip edilmiştir.

Kısa bir sürede G4.56:68 ve 146 duvarları arasında kalan alana orta derecede ufalanabilen bir Dolgu (G4.56:126) dökülmüştür. Bu dolgu malzemesinden önemli

miktarda kırık parçalar ve kemikler çıkartılmıştır. Bu kırık parçalar ve kemikler dışarıda veya üzerinde çok yürünen bir alanda olmuş olanlardan bekleneceği üzere çok fazla aşınmış değildirlir. Bulunanlar, aralarında çok az kül olmasına rağmen, daha ziyade çukura doldurulan malzemeye benzemektedirler. Bir ihtimal, dar bölüm, Oda I'e giriş için yapılmış bir merdiven veya rampa olmuş olabilir. Ancak yapının duvarı içinde bir kapı eşiğine rastlanmamıştır.

2006 'da yapılan kazıların çoğu mevkii parselin doğu yarısındadır. Ancak, Bina II kompleksinin temel hendekleri, yakın zamana ait tahribat ve G4.56:82 de yapılan 2005 kazılarıyla Oda 1 ile parselin doğu yarısı arasındaki ilişki kopmuştur. Bununla beraber bir çok mahal FP 4'e atfedilmiş ve bunlar sonradan iki alt-faz'a bölünmüştür.

Üzerinde bulunan birçok kırık parçalar ve kemik parçaları ile tanımlanan G4.56:148 Yüzey'i parselin güney doğu köşesini kaplayarak kuzey'e doğru uzanmaktadır. Kuzey-Güney istikametli bir çamur tuğla duvar (G4.56:120) bu yüzeye direkt olarak döşenen tuğlalarla inşa edilmiştir. Duvarın güneydeki kazılmamış alana uzandığı müşahade edilmiyor. Yüzey G4.56:121 güney ucu etrafından doğudaki kazılmamış alana kadar takip edilmiştir. Odaya giriş temin edecek bir kapı olmuş olsaydı doğuya doğru gitmesi gerekirdi. Direkt bir stratigrafik ispat gösterilememekle beraber Yüzey G4.66:61'in eğimi Yüzey G4.56:121'e bitişip aynı olabileceği görünümündedir. Duvar G4.56:120'nin kuzey ucu doğu-batı istikametindeki bir çapraz duvarla (G4.56:132) birleşmektedir, ki bu duvar yaklaşık olarak Çukur G4.56:144'ün kuzey kenarındadır. Duvar G4.56:132'nin kuzey ve güney uzantıları tesbit edilememiştir. Duvar G4.56:132'nin doğu uzantısı ya 2005'te yapılan G4.56:46 Sondajı ya da modern hendekleme işlemleriyle kesilmiştir. Batı uzantısı ise daha sonraki Çukur G4.56:117 ve 2005'te yapılan Sondaj G4.56:82 tarafından kesilmiştir. Duvar G4.56:120'ye yaslanan bir mutfak tesisatı (G4.56:109) kısmen korunmuştur. Tesisatın etrafında kül ve moloz doludur. Duvar G4.56:120 ve G4.56:109 tesisatı, içinde gevşek moloz dolu bir çukurun tam üzerinde yer almış, neticede buradaki Çukurun (G4.56:138) yerleşmesi ve sıkışması sonucu meydana gelen çöküntü alanına doğru kaymışlardır. G4.56:121 Yüzeyi'nin doğudaki kazılmamış alanda G4.56:144 çukuruna doğru kaydığı görülmüştür.

G4.56:132 Duvarının kuzeyinde ve Dolgu G4.56:125 ve 130'un üzerinde iyi korunmuş üstü pitolit kaplı bir Yüzey (G4.56:139) vardır. Bu beyaz yüzey kuzeyden yükselerek Duvar G4.56:132'ye doğru uzanmaktaysa da maalesef duvarın tam kuzey yüzüne kadar gelememektedir. Çukur G4.56:144'ün yerleşmesi nedeniyle çöküntünün güneyine FP 5a veya 5b'ye ait olmak üzere herhangi bir nitelik tayin etmekte güçlük çekildi. Yüzey G4.56:139'un, onu takip eden FP 4 ile daha yakın bir ilişkisi olmuş olabilir, ancak daha sonra yapılan birçok yüzey kaplaması da buna uygun olabilir (aşağıdaki G4.56:99'a ait tartışmaya bakınız).

FP 4b'ye ait en dramatik bulgu büyük depolama silosudur G4.56:111 (Dolgu G4.56:112) (**Resim 6-7**). Bu büyük çukur'un çan şeklinde bir profili olup, en büyük çapı altta yaklaşık 3m ve yüksekliği yaklaşık 2 m 'dir. Altı sıra örülü bir çamur tuğla bölücü duvar (G4.56:131) silo içinde iyi korunmuştur. Sıva silonun tabanını kaplamış ve yukarıya doğru giderek hem silonun ağzını hem de Duvar G4.56:131'i kaplamıştır. Yaklaşık 10 cm aşağıda ise ikinci bir alt taban bulunmuştur ancak bu o kadar iyi muhafaza olmamıştır.

Öyle gözüküyor ki alt yüzey, Duvar G4.56:131'in temelini altını teşkil etmiştir. Silo'nun en üst kenarının (G4.56:126 Dolgusunda korunmuş olduğu gibi) kahverengi bir çamur tuğla bordörü vardır. Maalesef çok miktarda 'curuf' diyebileceğimiz organik madde haricinde silonun orijinal muhteviyatına ait bir kanıt bulunamadı.

Eğilmekte olan Duvar G4.56:120'nin tekrar inşa edilmesi gerekmiştir, bu da FP 4a'ya atfedilmiş Duvar G4.56:96'a ait bir dizi özelliklerle gerçekleştirilmiştir. Duvar G4.56:96 ile G4.56:120 aynı hat üzerinde bulunmaktadır, halbuki başlangıçta daha önceki faza ait bu duvarın üst sırası olduğu sanılmıştı. Ancak yapılan kazılar üst Duvar G4.56:96'nın Duvar G4.56:120'den 14 cm kaymış ve daha fazla uzun olduğunu ortaya çıkardı. Tesisat G4.56:109'un, Duvar G4.56:96 ile aynı zamanda kullanıldığı ya da yeniden inşa edildiği zannediliyor. Kaplı Yüzey G4.56:115 Tesisat G4.56:109'un güney kısmında G4.56:96'ya yapışıktır, bu arada Yüzey G4.56:99 ise Tesisat G4.56:109'un kuzeyinde G4.56:96'ya bitişmiştir. İlginç bir şekilde bu yüzeyler duvara doğru *aşağıya eğik* bir meyille uzanmaktadır, anlaşılan duvarın batı yüzünde oluşan bir su oluşunun parçasını teşkil etmektedirler. Duvarın temeli boyunca yerleştirilen kaldırım taşları ve büyük çömlek parçaları alt sıradaki tuğlaların yağmur suyu tarafından aşındırılmasını engellemek amacıyla konulmuştur.

Duvar G4.56:99'un kuzey kısmında görülen bir açıklık veya bir eşikte Yüzey G4.56:99 ve Yüzey G4.56:100 birleşmiştir. Kuzeye doğru küçük ve iyi muhafaza olmamış bir duvar parçası (G4.56:114) Duvar G4.56:120 ile yaklaşık olarak aynı hizadadır. Bu parça muhtemelen doğuya uzanan bir odanın kuzeydeki Kuzey-Batı köşesini temsil etmektedir. Yüzey G4.56:100, kalın kütle kaplanmış Yüzey G4.56:99'a nazaran zaman zaman temizlenen bir iç alan karakteri göstermektedir.

Duvar G4.56:114'ün kuzeyi küçük ve orta boy taşlarla kaplanarak dolgu (G4.56:124) ile tesviye edilmiş ve bir Taş Platform G4.56:20 yaratılmıştır. Bu özellik ilk 2004'te keşfedilmiş 2006 mevsiminde sadece ilâve bazı taşlar ortaya çıkartılmıştır. Bu platformun özel fonksiyonu anlaşılamamıştır. G4.56:99 Yüzeyi'nin platforma bitişmiş olması birlikte yakın zamanda kullanıldıklarına işaret etmektedir. Silo G4.56:111 münavebeli olarak gevşek ve sert, sıkıştırılmış tuğla ile karışık toprak ile doldurulmuştur. Büyük kırılmamış hayvan kemikleri ve çömlek parçaları silonun elverişli bir çöplük olarak kullanıldığını göstermektedir. Dolgunun üst kısmı G4.56:123 olarak kaydedilmiştir, ve silonun ağzında bir duvar (G4.56:110) örülmüştür. Duvar G4.56:110 iyi muhafaza olmamış olmasına rağmen, her iki yanı da kesilmiştir, Oda 1'in G4.56:68 Duvarı'nın ve Platform G4.56:20'nin taşları ile birleşmiş olması mümkündür. G4.56:20'nin batısına yapışık küçük bir çamur tuğla parçası Duvar G4.56:110'un doğu kısmını teşkil etmiş olabilir. Duvar G4.56:68'in batı yüzü boyunca yapılan kazıda bu duvara yaslanan ek bir taş yapı, muhtemelen bir duvar (G4.56:81) bulunmuştur. Yerde düz yatan parça ve kemiklerle karakterize edilen ve Duvar G4.56:68 ile 81'e bitişik olarak tarif edilen Yüzey G4.56:80 (2005'te kazılmış olan) Yüzey G4.56:99'un batı uzantısını teşkil ediyor olabilir.

Üst seviyeleri tam olarak saptanamamakla birlikte iki Demir I çukuru (G4.56:117 [Dolgu G4.56:118] ve G4.56:101 [Dolgu G4.56:102]) FP 4a'ya ait olmuş olabilirler. G4.56:101 Çukurunun çoğu 2005'te kazılmıştı ve G4.56:117'nin üstü Bina II kompleksi'nin temel hendekleri tarafından kesilmiştir.

Parselin doğu yarısında inşa edilen yeni yapılar sayesinde Oda 1 FP3'te kullanım dışı kalmış görünmektedir. Duvar G4.56:96 üzerine oturtulan iyi muhafaza olmamış Duvar G4.56:92 Dolgu G4.56:93 ve 108 ile bir miktar tesviye edilmiştir. Duvar G4.56:92 ile Duvar G4.56:44 (=G4.56:75) arasındaki ilişki kesin değildir, ancak G4.56:44'ün, Kuzey-Güney istikametli Duvar G4.56:92'ye Dogu=Batı istikametinde bir çapraz duvar teşkil ettiği görülmektedir. Parselin ortalarına yakın bir büyük çukurun (G4.56:89 [Dolgusu G4.56:90] sadece batı ve kuzey kısımları muhafaza edilmiştir. Kuzeye yakın bir yerde ikinci büyük sıva kaplı bir Silo (G4.56:97 [Dolgu G4.56:98]) gömülmüştür. 2004 kazılarında bu özellikler ve yapının batı yarısının tamamı gözden kaçmıştır. 2006'da yapılan kazılarda Silo G4.56:97'nin muhteviyatında değişimli olarak yüksek miktarda kül ve pitolitik şeritler bulunmuştur. 2004 saha kayıtlarına dayanarak G4.56:22, 29, 32 ve 37 mahallerini Silo G4.56:97 ile geçici olarak ilgili olduklarını söyleyebiliriz.

Tek bir çukur (G4.56:106 [Dolgusu G4.56:107]), stratigrafik olarak Bina II kompleksinden önce tarihlenen (evelden FP2 idi), geçici olarak yeni alt-faz FP 2b'ye atanmıştır. Çukurun içinde Demir Çağı II'ye ait çömlekler ve bir altın nazarlık (TT06.G4.56:57) bulunmuştur.

Parsel G4.56 da bulunan Bina II (FP 2) kazılarının tamamlanması 2006 mevsiminin ana hedeflerinden birini teşkil etmiştir. Kompleksin kalın temelleri kazı planı çizgilerini genellikle takip etmiştir; bunlardan Duvar G4.56:63 (Temel Hendeği G4.56:103 [=G4.56:64] ve Dolgusu G4.56:65) batıdaki kazılmamış alan boyunca uzanmakta, ve Duvar G4.56:69 (Temel Hendeği G4.56:116 ve Dolgusu G4.56:105) güneydeki kazılmamış alanı takip etmektedir. Duvar G4.56:74 (Temel Hendeği G4.56:104) kompleksin doğu duvar çizgisini teşkil etmiştir. 2005'te Duvar G4.56:74'ün batı uzantısının çoğu diğer mahallerle birlikte kazılmıştı. Aynı şekilde Duvar G4.56:69'un parsel içine uzanan Doğu-Batı kısmı 2005'te kazılarak sadece alt sıra tuğlalar ile altta kalan Temel Hendeği Dolgusu (G4.56:105) 2006 araştırmalarına bırakılmıştı.

Parsel G4.65

Parsel G4.65'e ait en eski kalıntılar parselin güneydoğu köşesinde bulunmuştur (**Resim 8**). Bu alan sert bir meyille güneydoğuya uzanan bir dizi küllü toprak tabakalarıyla tanımlanabilir (G4.65:59, 64, 65, 74, 79, 80, 81 ve 89). Bu küllü meyillerin sun'i olarak mı yapıldığı yoksa tepeciğin orijinal konturunu mu teşkil ettiği kesin değildir. Burayla ilgili çanak ve çömlekler Demir Çağı II tarihlidir.

Bu küllü katmanların biraz kuzeyinde ve onlar tarafından kesilen yerde yapılan sınırlı sondajlarda EB IVB çağına (Amuk J fazı) tarihlenen iyi korunmuş ve özellikleri yerel olan parçalanmış çanak çömlek (G4.65:69) bulunmuştur. Burada bulunan bir özellik duvara benzemekle beraber bir bank'ın kenarı da olmuş olabilir. Maalesef, bu alanın çoğu biyolojik olarak zarar görmüş (G4.65:72 ve 73) ve kalıntıların fonksiyonunu tesbit etmek çok zorlaşmıştır. Bu kalıntıların kuzeyini kaplayan mahalde yapılan kazılar, içinde çukurumsu dairesel özellik olan çakıl taşıyla döşeli bir Yüzey (G4.65:88) ortaya çıkartmıştır. Bu bulguların tarihi kesin olamamakla beraber Demir II dönemine ait olduğu görülmektedir. Bundan sonraki saha mevsimlerinde bu alana daha fazla dikkat edilecektir.

G4.65 parselinin kuzeyde kalan kazılmamış kısmı boyunca, FP 2' ye ait, Bina II'nin güney duvarı ve temel hendeği (G4.65:5), sadece parselin güneydoğusundaki köşeye kadar uzanan bu parselde korunmuş Erken Demir I katmanlarına ait yanmış kalıntıları (Toprak Katmanları G4.65:16 ve 17) örtmüştür. 2006'da muhtemelen FP 5 olacak solmuş Küllü Katman (G4.65:32) bu saha fazından arta kalan yegâne kalıntılardır. Daha önceki EBA seviyelerini kesen, Erken Demir I'e ait bu yanık katman kesinlikle teraslanmış alanın (G4.65:49) üzerinde bulunmaktadır. Daha batıda ise Bina II'nin güney duvarı direkt olarak bu terasın üzerinde ve kısmen iki sıra çamur tuğladan yapılmış platform'a benzeyen bir yapı üzerinde oturmaktadır. Kazılmamış olmakla beraber bu platform kesinlikle Bina II'nin güney duvarı temeli için kullanılan Demir II'ye ait dolgu (G4.65:53-55) üzerinde bulunmaktadır.

Demir II dolgusunun (G4.65:53-55) bir kısmı, Teras (G4.65:49 ve 86) ile birlikte kaymış ya da aşınarak Demir II olarak tarih verilen küçük çakıl taşları, kemik parçaları ve çanak çömlek parçaları ile doldurulmuş Yüzey (G4.65:61 ve 91) üzerine yayılmıştır. Bu yüzey, kısmen kazılmış olan, muhtemel bir fırın veya seramik fırınının (G4.65:84 ve 90) tahrip olmuş kalıntılarının üzerini kapatmıştır.

Parsel G4.66

G4.66 Parsel'inde (**Resim 9**) yapılan kazıların 2006'daki ana hedefi Parsel G4.65'te belirlenen Erken Demir I'de tahrip olmuş katmanların kalıntılarını araştırmak ve bu kalıntıları Alan I'de henüz ortaya çıkartılmamış kalıntılarla stratigrafik olarak bağdaştırmaktır.

Bina II'nin güney duvarı temel hendeği ile birlikte Parsel G4.66'nın kazılmamış yanı boyunca uzanmaktadır. Batıda, Duvar (G4.66:7 [=G4.66:22, 41 ve 55] temelleri, ve Dolgu G4.66:13 [=G4.66:45, 46, 56 ve 54 ve de G4.66:19 belki de 43?]) direkt olarak Erken Demir Çağı tahribat molozları (G4.66:33) üzerinde oturduğu, doğuda ise bazı iskân edilmiş ara fazları kestiği görülmüştür. 2006 kazıları 2005'te açılan hendeği genişletmiş ve kuzeydeki kazılmamış alanda 3 m genişliğinde bir sondaj yapmıştır. Sondaj bir takım birbirinden ayrı özellikleri ortaya çıkartmıştır, bunların arasında, Bina II'nin ve Erken Demir Çağı'nın tahrip olmuş molozları arasına sıkışmış, at nalı şeklinde bir tesisata (G4.66:29, Dolgusuyla G4.66:38) rastlanırsada, yeteri kadar korunmamış olduğu için ne tarihi ne de Alan I'in geneldeki faz tayin uygulamasına göre stratigrafik pozisyonu tesbit edilememiştir.

Sondajın batı ucunda yapılan kazılar, Bina II'nin (genellikle G4.66:13) FP 2 kalıntılarıyla Erken Demir Çağı tahribatı molozları arasında en az bir belki de iki yerleşim fazı ortaya çıkartmıştır. Bu fazlardan önce olanı bir Fırın (G4.66:30) tarafından temsil edilip konumu doğruya doğrudur. Bunu, çoğunlukla çanak çömlektan oluşan bir dolgu (G4.66:36) örtmüş ve (G4.66:32) yüzeyi ile kapatılmıştır. Yüzey kuzey-kuzeybatıya doğru yükselmekte ve Bina II'nin güney duvarı temel dolgusuyla kesilmektedir. Aslında Yüzey G4.66:32 , tahribat molozu katmanı olan Yüzey G4.66:65 ile hemzaman olmuş olabilir. Eğer öyle ise Fırın G4.66:30 tahribat molozundan daha önceki bir zamana aittir.

Yüzey G4.66:65'in üzerinde olan tahribat molozu (G4.66:33) (**Resim 10**) birkaç kısma bölünerek kazılmıştır, ve bu yerleşim fazının yandaki parsellerle aynı zamanda tahribata uğradığı anlaşılarak, aynı yüzey FP 5'e tayin edilmiştir. Tahribat molozunun içinde çok miktarda karbonlaşmış malzeme bulunmuş olup bunlar muhtemelen yanmış tahta, ağaç dalları ve diğer organik maddeler hasır malzeme ve/veya tekstil olabilir. Gevşek kül kısımlar tuğlamsı, ateşten sertleşmiş kısımlarla birbiri ardından gelmektedir. İlâveten bu kalıntıdan çok miktarda kabuk çıkmıştır. Karbonlaşmış ağaç parçaları bazı belirgin desenleri muhafaza ederek ahşap yapıların varlığını ima etmekteyse de orijinal şekilleri belli değildir.

Bu molozu kazarken birkaç tane 20x42x13 cm boyutlarında (en az iki belki de bir iki tane daha) tuğlalara rastlanmıştır, bunlardan bir yapı ya da tesisat yapılmış olması muhtemeldir. Yanma faaliyeti izleri ve eğri formu nedeniyle önceden bir fırın olduğu düşünülen tesisatın (G4.66:35) sadece bir ambar olarak kullanılmış olduğu ve Parsel G4.55'te bulunan (G4.55:110), içinde fırınlanmamış dokuma tezgâhı ağırlıkları bulunan, benzer yapıyı andırdığı görülmüştür. Ambar G4.66:35'te hiç dokuma tezgâhı ağırlığı bulunmamasına rağmen, biraz doğuda bir dizi fırınlanmamış ağırlıklar, bir küme iyice aşınmış kaldırım taşı ebadında taşlar, bir dizi kemik aletler (dokumak için kullanılan) ve sargı milleri bulunmuştur. G4.66:35 Ambarına bitişik kuzey-güney istikametinde olan garip bir yapı da (G4.66:34) tesisatın bir parçası gibi gözükmektedir.

FP 5'in tahrip olmuş kalıntılarının hemen doğusunda FP 5'ten sonraya tarihlenen muhtelif dolgu katmanları (G4.66:19, 23-27 ve 31? dahil olmak üzere) kazılmıştır, ancak bunların tam stratigrafik pozisyonları kesin olarak bilinmemektedir. Fırın G4.66:30 (Dolgusu G4.66:33 ile birlikte) bunların üzerinde bir seviyede bulunmuş ve çakıl taşlı yüzeyin (G4.66:47) Fırın G4.66:30'dan doğuya doğru uzandığı görülmüştür.

2006 sondajının en doğu ucunda, küllü bir yüzeye (G4.66:61 [=G4.66:27?]) ulaşmadan önce Fırın G4.66:30'un altına kadar geldiği görülen bir dizi gayri muntazam yüzeylere ve dolgulara (G4.66:51, 57-59'u da içeren) rastlanmıştır. Bu yüzeyin altında önemli miktarda dolgu (G4.66:62) mevcut olup yoğun bir şekilde kırık seramik parçalarla sıkıştırılmış bir başka yüzey (G4.66:63) daha mevcuttur, bu da toprak katmanları G4.66:60, 66 ve 67'yi, muhtemelen bir duvarı (G4.66:68) ve bir başka fırını (G4.66:69) örtmüştür.

Alan II Araştırmaları

Alan II'de 2006 (**Resim 1**) araştırmalarının iki önemli amacı vardı: 1) Parsel G4.35 ve G4.55 arasında direkt bir stratigrafik ilişki kurarak Alan I ve Alan II'yi birleştirmek, ve 2) 2005 sezonunda Parsel G4.35'te bulunan anıtsal mimariyi ortaya çıkartmaya devam etmek. Bu amaçları gerçekleştirmek üzere iki yeni parsel G4.45 ve G4.46 açıldı. Toplam dört ayrı alan fazı (FP) tanımlanarak Üst Toprak (G4.45:1 [G4.46:1]) ve küçük modern bir çukur (G4.45:4 ve 5) FP1'i teşkil etti. En eski alan fazı (FP 4) içinde geçici olarak Demir 1'e tarihlenen bir dizi bariz domestik yapılar ve tesisler vardı. Bina XIV kalıntıları, geçici olarak Geç Demir I/Erken Demir II'ye tarihlenip FP 3'e tayin edildiler, ve muhtemelen Bina I ile ilgili bir seri çukur da FP 2'ye dahil edildiler.

Parsel G4.45

FP 4 kalıntıları parselin orta kısmında, FP 3'e ait Bina XIV duvarları arasında korunmuşlardır. FP 4 kalıntıları, önemli miktarda, çok konsantre çamur tuğla molozlu Toprak katmanı (G4.45:2, sonradan G4.45:17 ve 18, doğuda ise G4.45:21) yanı sıra, Duvar (G4.45:16)'yı örten, kırık çömlek parçacıklarıyla dolu ve küçük bir çömlek büst (TT06.G4.45.73.2) içeren küllü bir Yüzey (G4.45:22), ila kendi yüzeyi (G4.45:24) olan çamur tuğladan yapılmış dikdörtgen bir Ambar (G4.45:26) ihtiva etmektedir. Bir üçüncü Yüzey (G4.45:27) Ambar G4.45:26'nın güney yüzünü örtmektedir. Bir kaldırım taşı ise Yüzey (G4.45:34) parselin kuzeybatı köşesinde sondajın en derin bir yerinde bulunmuş olup büyük ihtimalle bu alan fazına dahildir.

Bina XIV'ün anıtsal duvarlarının inşası ile tanınan FP 3, ilk olarak 1930'larda yapılan Syro-Hitit kazılarıyla bulunmuş olup 2005 mevsiminde Parsel G4.35'te bulunan duvarları da kapsar (**Resim 11-13**). FP 3 kompleksine dört adet duvar tayin edilmiştir, saat istikametinde sayarsak bunlar, G4.45:6 (=G4.35:4), 7, 8, ve 3 (=G4.35:9) tür. Duvarlar birbirlerine bağlıdırlar ve aynı yapıya ait oldukları açıktır. FP 3 kompleksinin ilginç bir özelliği çamur tuğladan yapılmış üçgen biçiminde bir parçası, köşeye G4.45:7 ve 8 Duvarları tarafından sıkıştırılmış Tesisat'tır (G4.45:12). İşlevinin ne olduğu belli olmamakla beraber bu duvarlara yapısal destek olmuştur. G4.45:12 tesisatı net bir şekilde Yüzey G4.45:22 ve 27'yi ve FP 4'e ait Ambar G4.45:26'yı kesmiştir.

FP 3 duvarlarıyla hiç bir yüzey ilişkili değildir, bunların artık mevcut olmayan Bina XIV'ün duvarları için gerekli yapı altı temelleri desteklediği 2005'te varılan sonucu kuvvetlendirmektedir. İlâveten, kuzey Duvar G4.45:6'ya, G4.45:3 ile birleştiği noktada yapılan bir sondaj belirgin bir Temel Hendeği'ni (G4.45:29) ortaya çıkarmış ve bunun duvarın kazı yapılmış olan kenarınca çamur tuğlalarla desteklenerek uzandığı anlaşılmıştır (yani G4.45:29'da Temel Duvarının (G4.45:6) kendisinden başka dolgu maddesi yoktur). Bundan başka, G4.45:29 kesinlikle Kaldırım Taşı Yüzey G4.45:34'ü kesmiştir. Temel Duvarı G4.45:6 kazılarak 1.6 m derinliğe inilmiş ve büyük ihtimalle dört duvar da en az bu derinliğe kadar inmiştir, belki de 2005'te Parsel G4.35'in güneydoğu köşesinde olduğu gibi 3 m derinliğe ulaşmıştır. Bu duvarlar arasından çıkartılan çanak çömlek çoğunlukla Demir II Kırmızı Astarlı Cilâlı Malzemelerdir.

FP 2 Bina XIV'ün duvarları arasında iç alanda kazılmış bir çok ayrı çukuru ihtiva eder (G4.45:15 [Dolgu G4.45:19], G4.45:10 [Dolgu G4.45:11] ve G4.45:13 [Dolgu G4.45:14]). Hepsinde Demir II Kırmızı Astarlı Cilâlı Malzemedan yapıları çanak çömlek vardır ve büyük ihtimalle Syro-Hitit Keşif Heyetinin yaptığı Bina I kazıları ile ilgilidirler. G4.45:2'de bir bronz kalkan arması (TT06.G4.45.2.15) bulunmuştur, bunun Çukur G4.45:10'a ait olduğu kanaati yüksektir, zira Syro-Hitit Keşif Heyetinin Bina I'de bulduğu 11 tane arma ile aynıdır, yani G4.45 Parselinin hemen yukarsında bulunmuştur.

Mevsim sonunda Parsel G4.45'in güneybatı köşesinde G4.55'in güneye olan direk stratigrafik bağlantısını kurmak amacıyla bir sondaj açıldı. Tahmin edildiği gibi sondajda Bina II'nin (G4.45:28 [=G4.45:9 ve G4.55:9?]) kuzey duvarına ait yanmış tuğla

malzemeye rastladı. Ancak bu kazılar sadece Syro-Hitit Keşif Heyetinin Bina II'nin (G4.45:28) kuzey duvarıyla Bina XIV'in güney yüzü (Duvar G4.45:8) arasında açtığı kazı hendeğinin (G4.45:28) içindeki kalıntıları ortaya çıkarmakta başarılı olmuştur. Bu alanda 2007 yılında ilâveten kazılar yapılması gerekecektir.

Parsel G4.46

Parsel G4.46'nın stratigrafik sıralaması aynen G4.45'i taklit eder, Üst Toprak (G4.46:1) FP 1'i temsil eder. Parselde bulunmuş en eski özellik parselin kuzeybatısında yer alan bir yüzeyden (G4.46:15) ibaret olup geçici olarak FP 4'e atfedilmiştir. Parsel G4.46'da kazılan iki iç alan, fazını tesbit zor olmasına rağmen önemli miktarda Demir I çanak çömlek ortaya koymuştur, özellikle Toprak Katmanları G4.46:9, 11,14-15; bu nedenle muhtemelen bunlar da aynı alan fazına aittirler.

Parsel G4.45'te olduğu gibi, FP 3, Bina XIV'e ait gibi gözüken dört adet büyük Duvar (G4.46:5, 6, [=G4.45:8?], 10 ve 12) içermektedir (**Resim 11-13**). Duvar G4.46:6 doğu-batı istikametindedir ve parselin güney yarısının hemen hemen tamamını kaplamaktadır. Duvar G4.46:6 batıdaki kazılmamış alan boyunca uzanmaktadır ve muhtemelen G4.45:8 ile aynıdır. Tümü kuzey-güney istikametinde uzanan ve Duvar G4.46:6'ya bağlanan üç tane ilâve duvar vardır. Batıdan doğuya bunlar G4.46:2, 5 ve 10 Duvarlarıdır. Duvar G4.46:12 muhtemelen Duvar G4.45:7 ile aynıdır. Sadece iki sıra tuğla genişliğinde olan ve 1.22 m kalınlığındaki Duvar G4.46:5, Bina XIV'teki en ince duvarı teşkil eder. Duvar G4.46:10 en doğuda kalan duvardır ve doğudaki kazılmamış alan boyunca uzanır. Köşede, G4.46:6 ile 10 Duvarları arasında kalan yerde yapılan kazılar batıdaki G4.45:12 Tesisat'ına benzer ikinci bir üçgen Tesisat'ı (G4.46:13) ortaya çıkarmıştır. Aynen Parsel G4.45'te olduğu gibi FP 3 duvarlarıyla ilişkin hiç bir yüzey bulunmamıştır.

Birbirinden ayrı iki çukur geçici olarak FP 2'ye atanmıştır. Çukur G4.46:3 (Dolgu G4.46:4), görünümü açısından Parsel G4.56'nın güneyinde 2005 mevsiminde bulunan modern hendeğe benzemesi yönünden 1930 kazılarından kalma bir hendek olmuş olabilir. Aynı şekilde, Çukur G4.46:8'in (Dolgu G4.46:7) tarihi ve işlevi belli değildir, ancak Syro-Hitit Keşif Heyeti Kazıları neticesi olmuş olabilir. Eğer öyle ise her iki çukur da FP 2'ye değil FP1'e aittirler.

Alan III araştırmaları

Parsel H3.77

Parsel H3.77'de (**Resim 1, 14-15**) yapılan kazıların ana amacı, kazı alanında Erken Bronz Çağı (EBA) seviyelerinin yatay görüntülerini açığa çıkarma potansiyelini tesbit etmektir. H3.77'nin yeri bazı hususlara dayanarak yapıldı. Höyüğün (tam olarak T-13) güneybatı köşesinde Braidwood tarafından kazılan hendekler EBA'ya ait kalıntıları ortaya çıkartmıştı; bu da o dönemde yerleşimin höyüğün bu taraflarına kadar uzandığına işaret etmekteydi. Braidwood'un hendeği halen höyüğün güneybatı köşesindeki çiftlikte olduğundan Parsel H3.77'nin yeri, Şikago Keşif Heyetinin bulduğu Erken Bronz Çağı kalıntılarıyla bir irtibat kurabilme ümidi ile çit hattının hemen kuzeyinde seçildi. Ayrıca bu

alanın hafifçe yüksek oluşunun höyükte mevcut Erken Bronz Çağı kalıntılarının erozyon nedeniyle ulaşılabilirliklerini negatif olarak etkilendiği höyükteki diğer kısımlardan (2005 mevsiminde G4.92 ve G4.72'de yapılan kazılar örneği) farklı olarak derinlik problemini azaltmaya yardım edeceği ümit edildi. 2005 mevsiminde bu tepede bir örnekleme yapıldı ve yüzeye oldukça yakın, teşhise yaramayan muhtelif çanak çömlek ve kuvvetli mimari kalıntı delilleri (çamur tuğla vs.) elde edildi. Yaklaşık 3 m derinlikte Simple Ware(Faz I/J) olarak tanımlanan bir çömlek bulundu. Şunu da not etmek gerekir ki H3.77'nin hemen kuzeyinde bir başka Braidwood hendeği (T-6) kazılmıştır. Bu hendek 9 X 5 ebatlarında olup dikkate değer mimari eserler çıkmadığı için terkedilmişti. Bu kazıların terk edilmeden önce ne kadar derine inmiş olduğu belli değildir.

H3.77'de iki geniş kültürel faz tesbit edildi. Daha erken olan faza Parselin kuzeydoğusunda derin bir sondajla ulaşıldı. Buradaki Dolgu Katmanlarından (H3.77:24 ve 27) çıkartılan çanak çömleğin çoğunluğu Demir I, geriye kalan daha derindekiler (H3.77:29, ve Kuyu H3.77:34'ten çıkartılan) ise tamamen Demir I idiler. Öncelikle bu malzemenin höyüğün başka tarafından dolgu olarak getirildiği ve bu bölgedeki Demir II mimarisinde kullanıldığı düşünülmüştü. Ancak Demir I dönemine uyan kusursuz mimari kalıntılar bulununca (Duvar H3.77:30 ve32, ve bunlarla ilgili kuyuya benzer tesisat [H3.77:34]) burada bulunan Demir I'e ait malzemenin tamamen dolgu işlemi ile gelmiş olamayacağı anlaşıldı.

H3.77'de tanımlanan daha sonraki ikinci faz bir büyük Duvarın (H3.77:7) temelleridir, doğu-batı yönünde olan bu duvar 2 m genişliğinde olup kaldırım taşı ile kaplı Yüzey (H3.77:9) tarafından örtülmüştür. Parselin kuzeybatı köşesinde bulunan daha erken zamana ait yüzeylerin (H3.77:15 ve 22) Duvar H3.77:7'ye bitişmiş olması, bu duvarın uzunca bir süre kullanılmış olduğuna işaret etmektedir. Toprak Katmanı H3.77:23 Duvar H3.77:7'nin altından geçer ve daha önceki Demir I kalıntıları ile Demir II dönemine ait çıkan imal çanak çömleği örter. Duvar H3.77:7 ile parselin güneyinde bulunan iki parça duvarın (H3.77:14 ve 19) tam stratigrafik ilişkisi bilinmiyor ancak her iki duvarın da bu faza ait olmuş olduğu düşünülüyor. İşlevi belirsiz bir Tesisat (H3.77:31), bir döşeme-altı çamur tuğla temel (H3.77:20) ve bir Yüzey H3.77:9'da bu faza atfedildi. Bu fazla ilgili çanak çömleğin Geç Demir II, hatta Demir III (örneğin 8inci-7inci/6ıncı Yüzyıl MÖ) dönemine ait olduğu belirlendi.

Parsel G3.34

Parsel H3.77'de olduğu gibi G3.34'te (**Resim 1, 16-17**) yapılan kazıların amacı üst höyüğün bu alanında EBA seviyelerini bulmak ve bu seviyelere daha geniş yatay kazılarla ulaşıp ulaşamayacağının tesbit edilmesiydi. Parsel G3.34'un seçimi Hendek T-5'te Braidwood tarafından yapılan kazıların sonuçlarına dayanıyordu. T-5 uzun kademeli bir hendek olup höyüğün batısında yaklaşık 5 X 60 m boyutlarında, hendeğin hemen tamamını kaplayan, çamur tuğladan yapılmış yapıları içerir. Bunlar yukarı höyüğü çeviren ve destek duvarı olarak görev yapan koruyucu duvarlar olduğu yorumlanmıştır. Hendeğin doğu ucunda, en içerde kalan çamur tuğla duvarın içersinde yapılan kazılarda sırasıyla üç döşeme ortaya çıkar, Braidwood tarafından İkinci Karışık Süre'ye ait olarak belirlenmiş, ve burada Erken Bronz Çağına ait Tayinat'ta bulunan bir tek mezar ortaya çıkarılmıştır.

2006 araştırmalarının amacı bu kalıntılarla ilişki kurup EBA seviyelerinin derinliğini tesbit etmektir. Sonuçta 2006 kazıları Parsel G3.34'te en az beş Alan Fazı (FP) belirlemiştir.

En erken faz FP 5, sadece Duvar G3.34:28'ından ibarettir. Belki de FP 4 duvarları altındaki Yüzey G3.34:24 bu fazın bir parçasıdır. FP 5'in tarihi belli değildir.

FP 4 üç Duvarı (G3.34:21, 22 ve 23) içerir, bunlar tek bir yapının bir parçasını teşkil ederler. Platformun (G3.34:15) metal atölyesiyle (aşağıya bakınız) ilgili erken fazının bu faz sırasında inşa edilmiş olması mümkündür. Platform, Duvar G3.34:21'e dayalı inşa edilmiş ve bu dönemde kullanılmış gibi gözükmemektedir, çünkü bu tesisattan (G3.34:12) kül ve yanmış malzeme Duvar G3.34:21 üzerinden dökülmüştür. FP 4'ün yapısal kalıntılarıyla ilgili herhangi bir stratigrafik ilişkisi olduğuna dair hiç bir belirti olmamasına rağmen takviye duvarının başlangıç fazı bu mimari fazda inşa edilmiş olması mümkün olabilir. FP 4'ten temin edilen çanak çömlek geçici olarak geç LBII/Erken Demir I dönemine atfedilmiştir.

Bu faza, FP 3'e, ait ilk inşaatlar destek duvarının iç yüzeyine yapışmış Duvar G3.34:5 ve 7 olarak görölmektedir. Bilahere, bu iki duvar arasına onları birleştiren G3.34:11 Duvarı inşa edilmiştir. Sonra, G3.34:5 ile 7 duvarları arasına inşa edilen G3.34:17 Duvarı, FP 4'ten kalan eski kalıntıları (G3.34:20 ve 21) örterek takviye duvarına destek olmuştur. Maden atölyesi bu dönemde kullanılmaya devam etmiş (**Resim 18-20**), G3.34:12'ye ait yanmış malzeme Duvar G3.34:17'yi örtmüştür. Duvar G3.34:17'deki bazı tuğlalar yanık emaresi göstermekle beraber bu tesisatın kullanımı ile ilgili faaliyetlerden olmuş olabilir. Daha sonra Duvar G3.34:17 ve 11 arasında Duvar G3.34:7'ye ilâveten Duvar G3.34:18 inşa edilmiştir. Son olarak Duvar G3.34:8, Duvar G3.34:18'e bitiştirilerek inşa edilmiş ve alanı iki küçük odaya bölmüştür. Burayla ilgili çanak çömlek Erken Demir I dönemine atfedilmiştir.

Parselin doğu tarafında bulunan bir Çukur (G3.34:?)'dan, üst toprağın altında Demir II'ye ait yegâne çömlek buluntuları çıkmış, dolayısıyla kendisine kendi alan fazı olarak FP 2 verilmiştir. Üst Toprak (G3.34:1) ise burada 1930 kazılarının sonundan bu yana birikmiş toprak olup FP 1 olarak tayin edilmiştir.

ÖRNEKLEME PROGRAMI

2004 mevsiminde başlatılmış olan örnekleme programı 2006 yılında da devam etmiştir. Bu araştırmaların ana hedefi yakındaki Asi nehrinin taşımalarının sebep olduğu alüvyonların altında kalan, alt höyük ve civarının maruz kaldığı etkileri araştırma ve bölgenin çöküntü profilini detaylı olarak saptamaktır. Örnekleme programı ilâveten nehrin eski devirlerde ve günümüzdeki yatağında oluşan değişimleri ve etkilerini tespit etmemize yardımcı olacaktır. Bu güne kadar alt höyük üzerinde ve üst höyük tabanı civarında, derinlikleri 2 ile 8 metre arasında değişen 59 sondaj çukuru açılmış ve batık alt höyük hakkında değerli çöküntü profili elde edilmiştir.

Corona uydu resimlerinde görölen gölgelerin işaret ettiği gibi 2006 mevsiminde alınan yeni örnekler alt höyüğün üstteki ana höyüğün güneyine doğru uzandığını göstermektedir. Bu alanda bulunan EBA malzemesi (özellikle RBBW çanak çömlekleri)

ana höyüğün yaklaşık 75 m güneyine kadar uzanmıştır. Höyüğün batısında yapılan örneklemelerin kum birikintileri göstermeye devam etmiş olması ise, 2005 mevsiminde varlığı tanımlanan su birikintisi ile tutarlıdır. Örneklem (ve tahıl hatları) bir tanesi alt höyüğün güney kısmında, diğer ikincisi de muhtemelen alt höyüğün en kuzey noktasında olan iki tane yeni şehir kapısının varlığını ortaya koymuştur. Son olarak, yapılan mikrotopografik analiz alt yerleşimde kuzey koruma duvarının bir bölümünün bulunduğunu ve diğer bir bölümünün de üst höyüğün batı tarafında (**Resim 21**), Parsel G3.34'ün güney batısında olduğunu belgelemiştir (**Resim 22-23**).

SONUÇ GÖZLEMLERİ

Özet olarak, 2006 kazıları Tell Ta'yinat'ta Erken Demir Çağı yerleşimine ait son derece iyi korunmuş kalıntıları ortaya çıkartmaya devam etmiştir. Bunlar, Alan I'deki Ege ile güçlü kültürel bağları olan Erken Demir I (M.Ö.12. Yüzyıl) yerleşimi ve Alan II'deki Geç Demir I/Erken Demir II'de (M.Ö. 10. ve 9. Yüzyıllar) bulunan anıtsal yapıdır (Bina XIV). Halen geçici olmakla beraber, 50 X 100 m ebatlarındaki bu ikinci kompleksin Padasatini'deki Luwian kırallarının yaşadıkları saray olmuş olabileceğini düşünüyoruz. Tel Ta'yinata bu güne kadar bulunan, bizim kazılarımız ve Syro-Hitit Keşif Heyetinin yaptığı kazılar ile sayıları neredeyse 100'ü bulan Luwian hiyeroglif yazıtlar, mutlaka bu kültürel ufka atfedilmelidirler. Alan III'te bulunan, Geç Bronz/Erken Demir I tarihine rastlayan metal atölyesi bu alanın o dönemdeki önemini kanıtlar ve Tayinat'taki Erken Demir Çağı yerleşiminin ilk düşünüldüğünden daha büyük olduğuna işaret eder; belki de üst höyüğün tüm 20 ha alanını kapsamış olabilir. Sonuç olarak, Tayinat Arkeoloji Projesi, bu bölgedeki Alan I, II ve III'te Bronz ve Demir Çağlarına ait seviyeleri araştırdığı sürece gayret ve kaynaklarını öncelik sırasına koymaya devam edecektir.

2005 mesiminde başlatılmış olan koruma programı 2006'da da devam etmiştir. Bu tedbirler, plânlanmış bir arkeoloji parkının parçası olarak halka sunulmak üzere hazırlanacak olan bu alanın daha kapsamlı koruma ve restorasyon programı uygulaması başlıyana kadar acilen korunmasını temin edecektir. Kalıntıların güvenliği ve korunması açısından bir ilâve tedbir olarak, ve Genel Müdürlüğün yönetmeliği uyarınca, Tayinat Arkeoloji Projesi yıl boyunca bölgeyi bekleyecek ve koruyacak bir bekçiyi kadrosuna almıştır.

TEŞEKKÜR

2006 yılı arazi mevsimi için maddi yardım, Kanada Sosyal Bilimler ve Beşeri İlimler Araştırma Kurulu (SSHRCC), ile Ege Tarihöncesi Enstitüsü (INSTAP) tarafından verilmiştir. Araştırmanın yürütülmesi için gerekli kazıların yapılması iznini veren Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne teşekkür etmek isterim. Hükümet temsilcisi Sayın Ömer Çelik'e mahalli devlet makamları ile temasımızı sağladığı için ayrıca teşekkür ederim. Bu sezonun başarıyla sonuçlanması tüm proje personelinin özveriyle çalışması neticesinde mümkün olmuştur. Ayrıca, Antakya Müzesi Müdürü sayın Faruk Kılınç'a ve müze personeline, mevsim boyunca gösterdikleri ilgi ve yardımları için teşekkür etmeyi borç bilirim. Son olarak, Dr. Hilâl Sürsal'a bu raporun tercüme edilmesi için yaptığı çok değerli yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Tell Tayinat 2006 Excavation Season

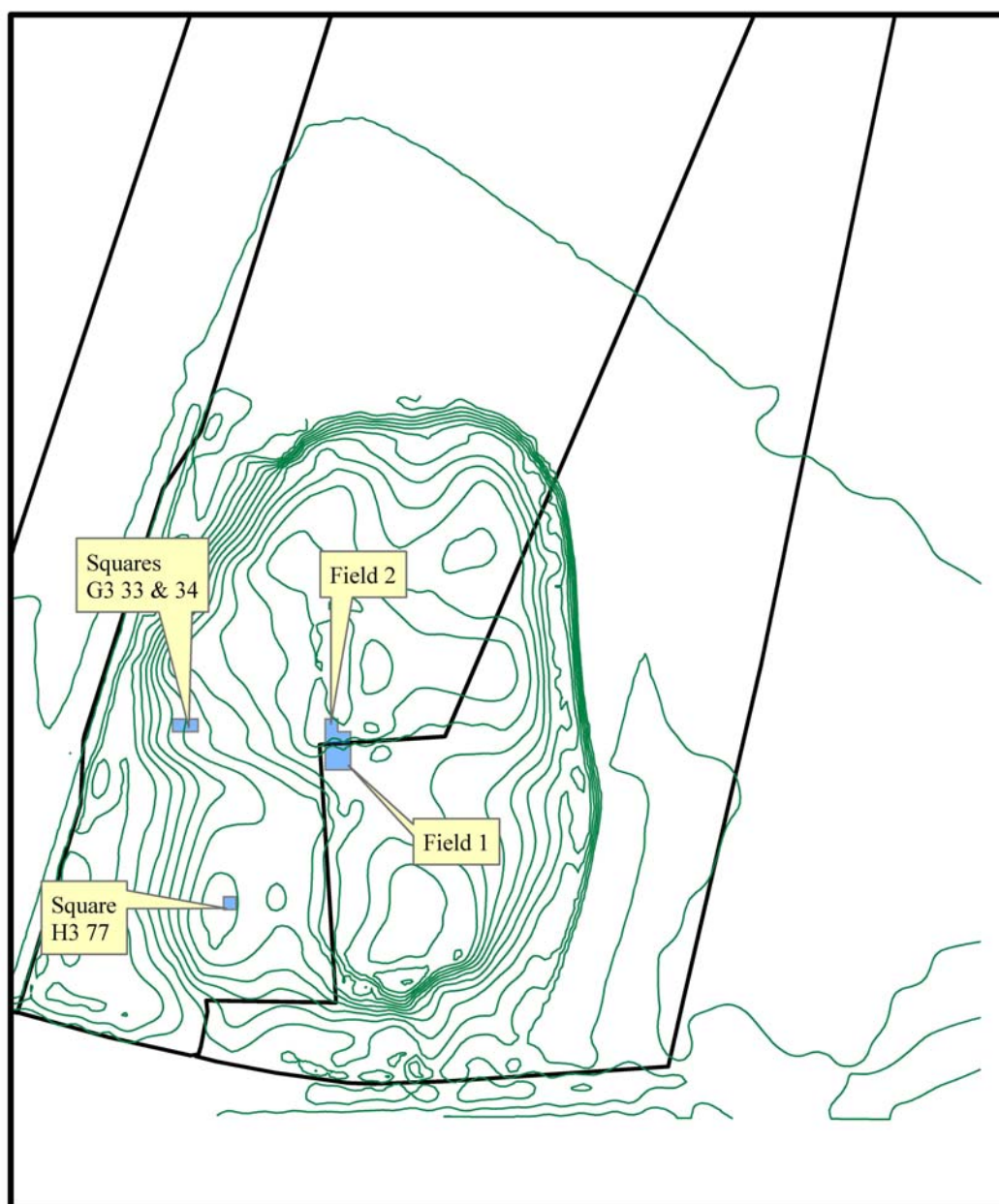

Figure 1

Tell Tay‘inat 2006: Area G4 Squares 55, 56, 65 & 66

Figure 2

Tell Tay‘inat 2006: Area G4 Square 55

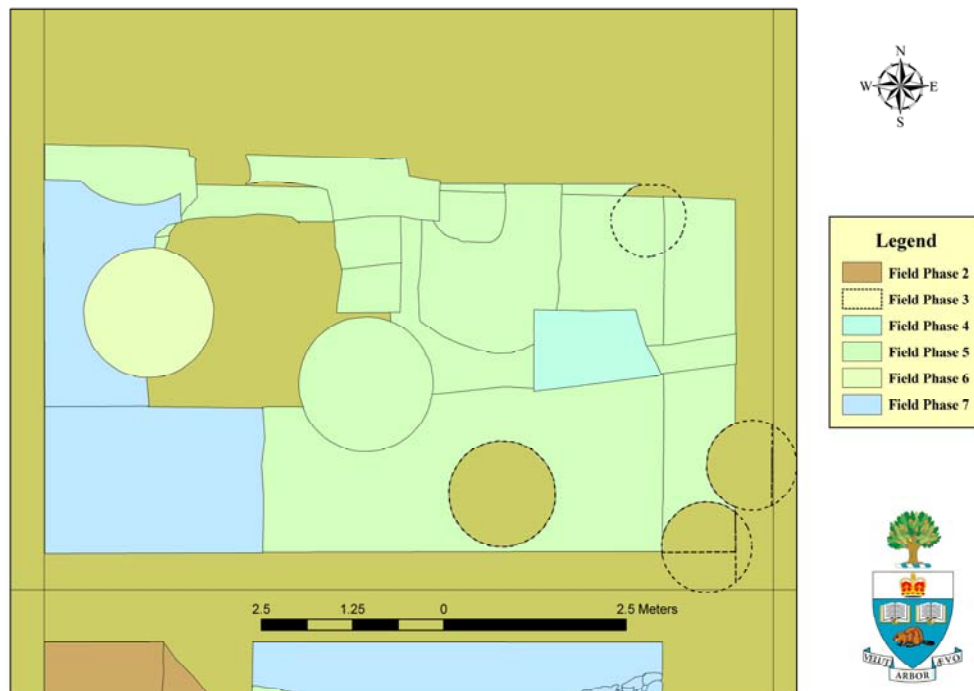

Figure 3

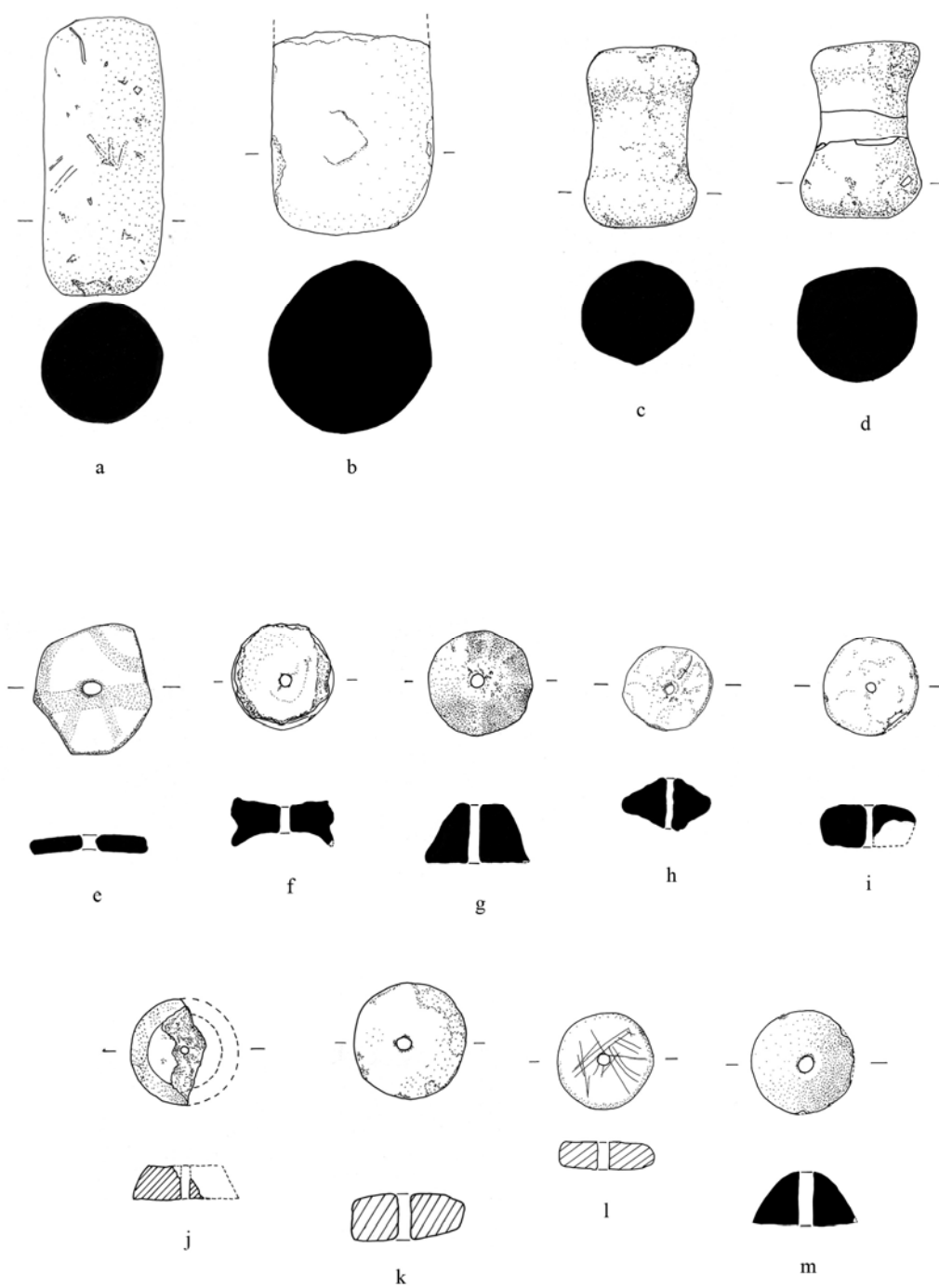

Figure 2: Loom Weights and Spindle Whorls

Illustrations by F. M. Haughey

Figure 4

Tell Tay'inat 2006: Area G4 Square 56

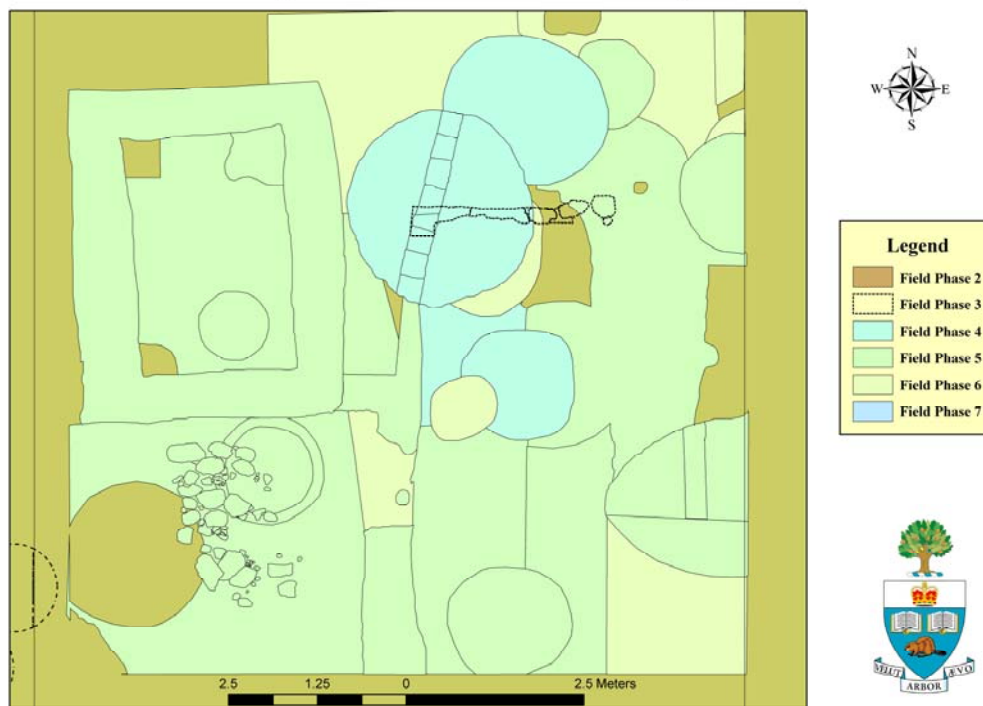

Figure 5

Figure 6

Figure 7

Tell Tay'inat 2006: Area G4 Square 65

Tell Tay'inat 2006: Area G4 Square 66

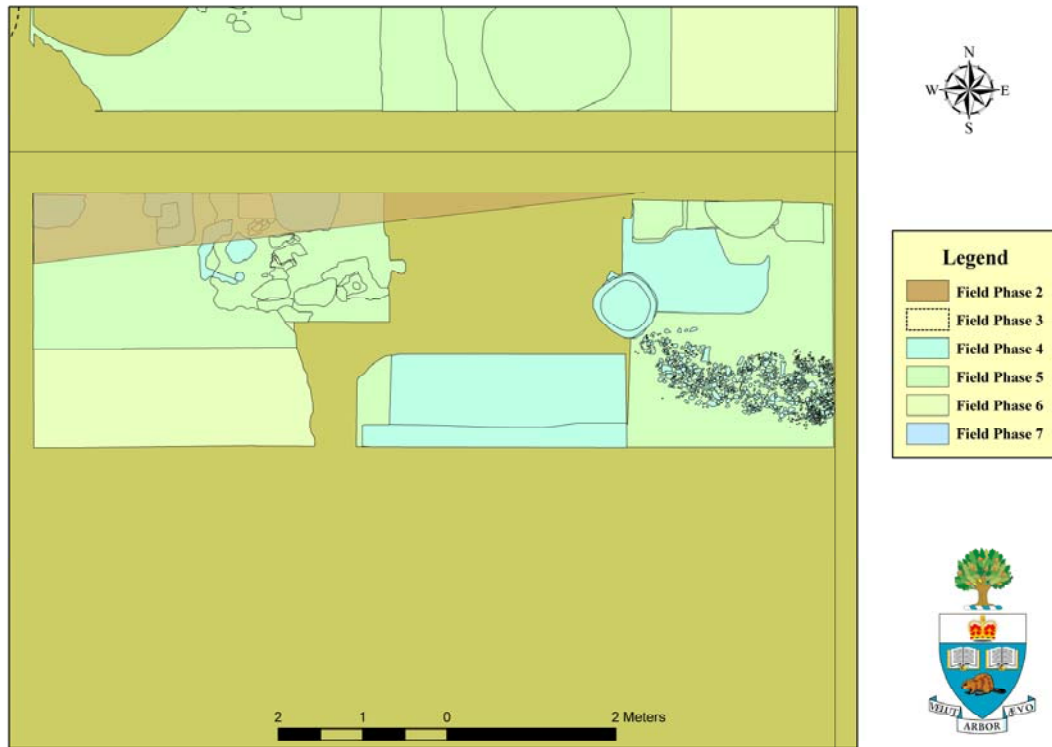

Figure 8

Figure 9

Figure 10

Figure 11

Figure 12

Tell Tayinat 2006: Field II (Squares 35, 45, and 46) Late Iron I/ Early Iron II (Building XIV)

Figure 13

Figure 14

Tell Tay'inat 2006: Area H3 Square 77

Figure 15

Figure 16

Tell Tay'inat 2006: Area G3 Square 34

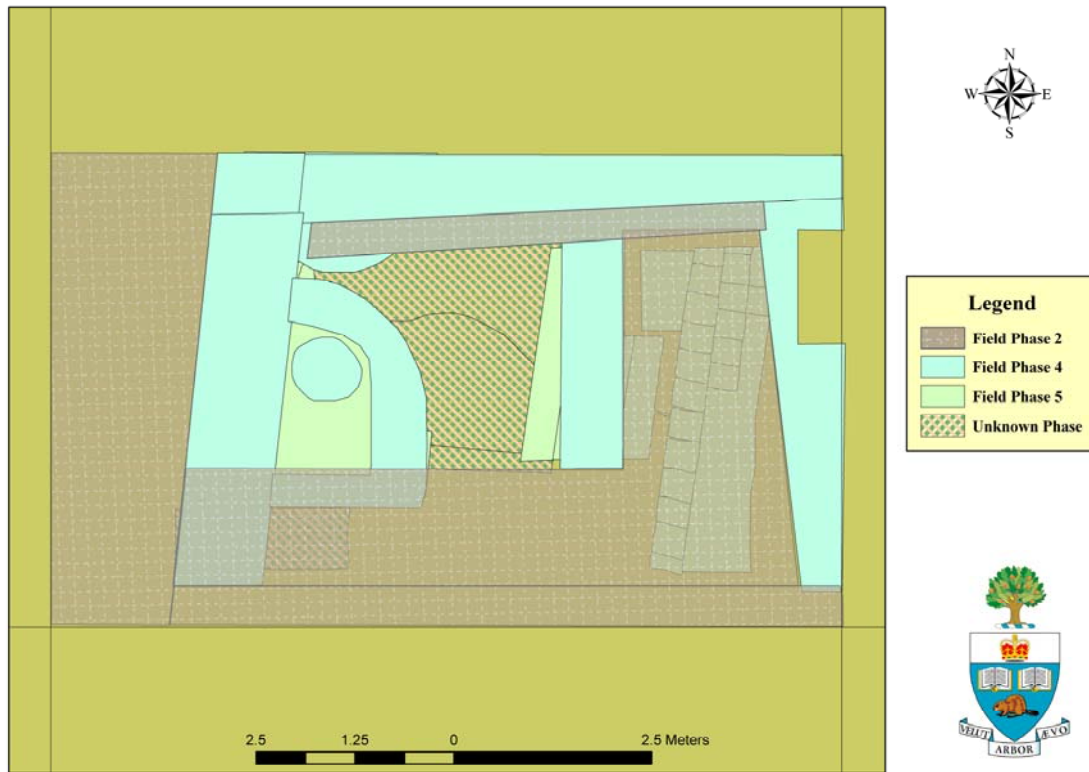

Figure 17

Figure 18

Figure 19

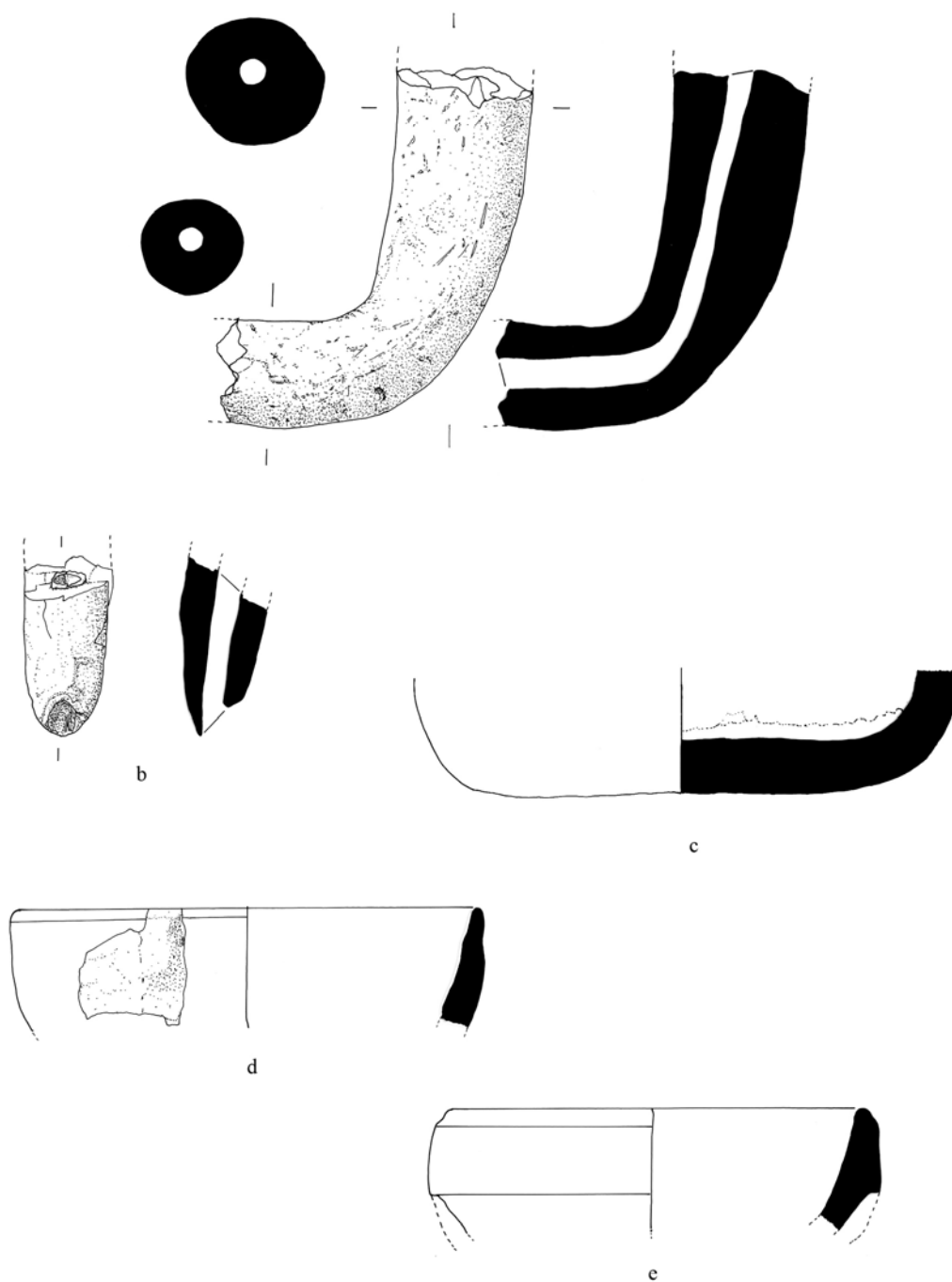

Figure 4: Tuyères and Crucibles

Illustrations by F.M. Haughey

Figure 20

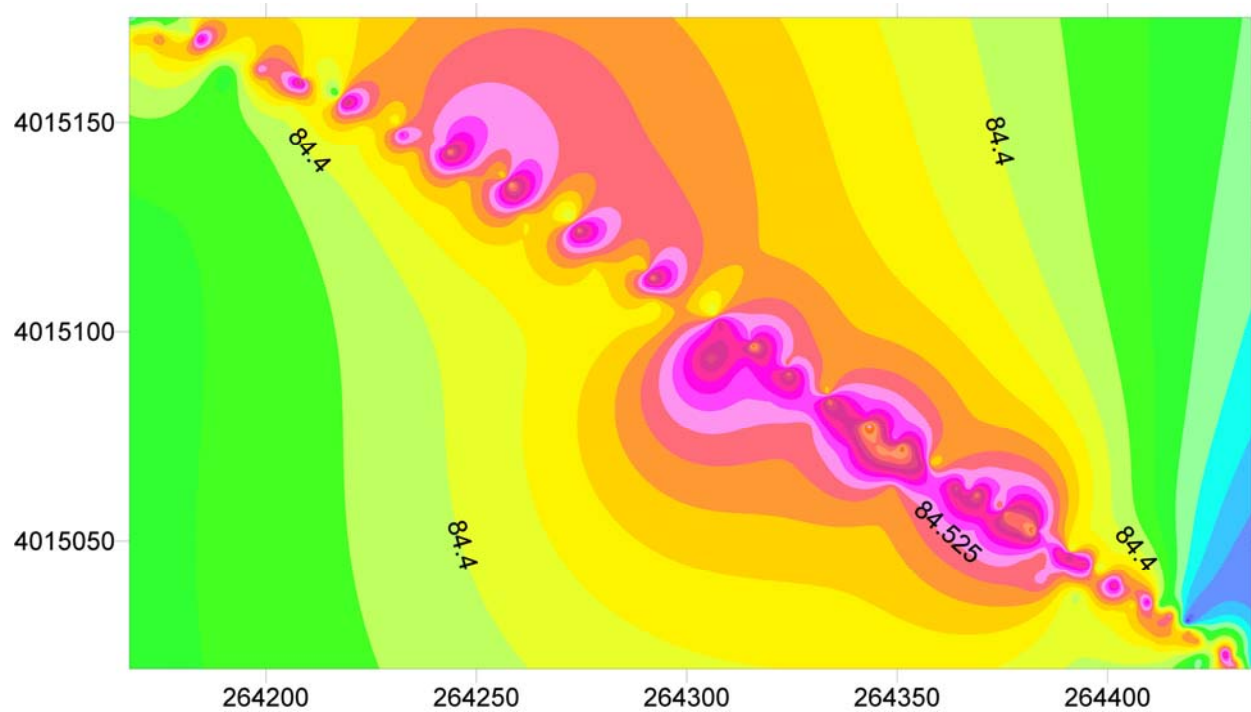

Figure 21

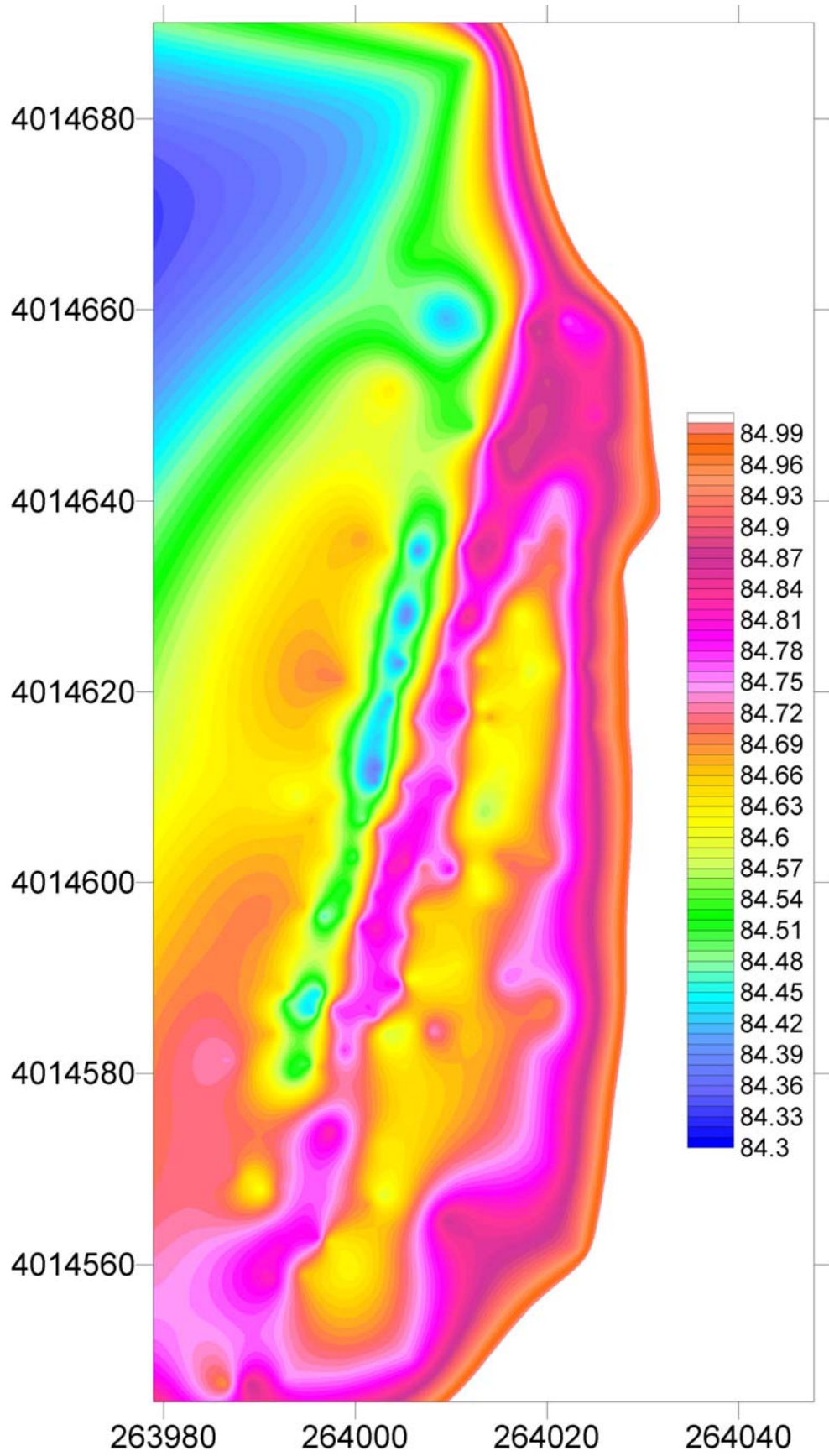

Figure 22

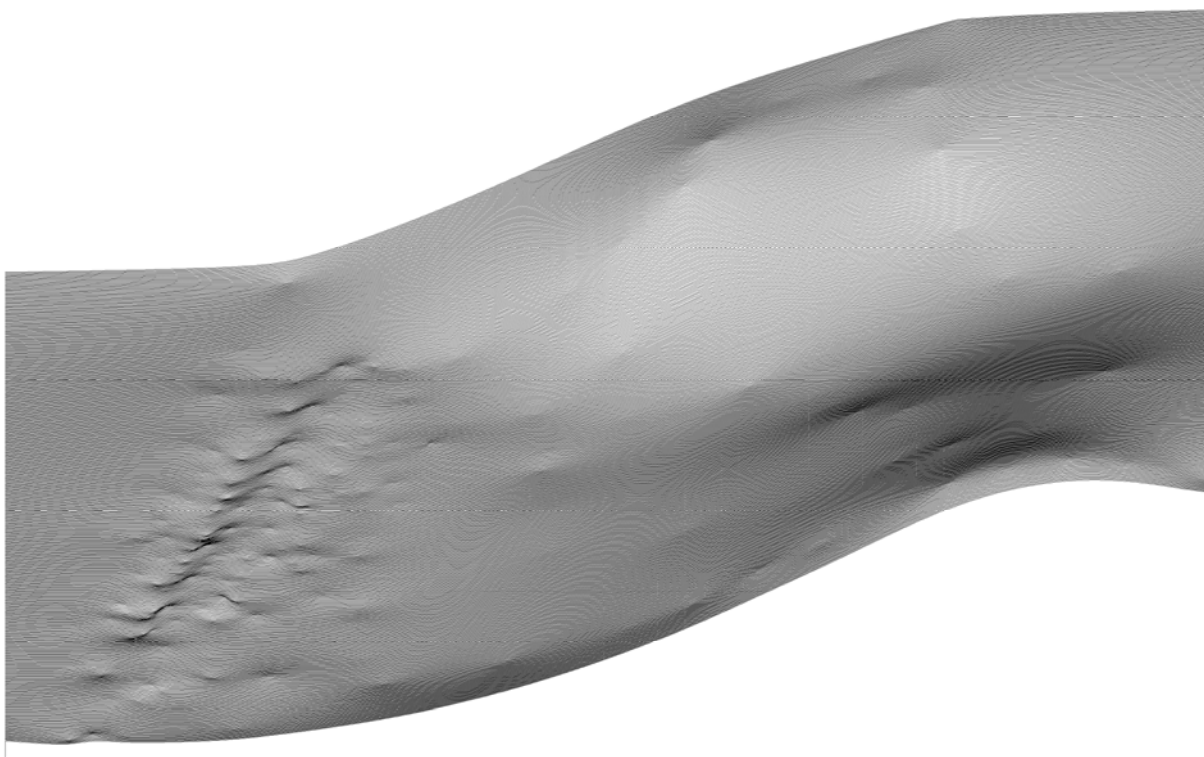

Figure 23